

הרפואה מתמודדת עם הירידה בזיכרון בעזרת תרופות. גישות טיפוליות חדשות מנסות לעשות זאת באמצעות אימון והתניה

גילה קולקה

בר אפשר לבנות עם הקשיש את הנרטיב שלו. זהו סוג של פסי-כותרפיה, שמתאמת לתחושותיו ולאירועים שהוא חווה.

לדברי לוי, יש כמה שיטות טיפוליות שעשויות לסייע לקשיי שים הטובלים מדיכאון לשפר את איכות חייהם. ביניהן הוא מונה את השיטה המכונה טיפול בהיזכרות (Reminiscence Therapy) שבה מוזכרים למטופל אירועים מן העבר על ידי הצגה של תמונות וחפצים, השמעת מוסיקה ושימוש בריחות מסוימים שקשורים בעברו.

השיטה מיושמת גם בעבודה עם חולים שנמצאים בתחילתה של תהליך דמנציה (שיטיון). בישראל כ-100 אלף חולים במחלות הגורמות לירידה בתפקוד של קליפת המוח והירידה מנטי, כמו אלצהיימר, פרקינסון, לוי, "מעצבת על ידי הזיכרונות האוטוביוגרפיים שלנו אבל גם מעצבת אותם, שכן היא דינמית ומשתנה עם השנים בהתאם לשינויים שעובר האדם".

גיל הזקנה כרוך בתהליכי שינוי, לא רק ביכולת הפיסית אלא גם בתפקוד היום יומי וביעדים שבני אדם מציבים לעצמם. לדיברי לוי, מנהל המחלקה הפסיכיאטרית במרכז לבריאות הנפש בארבע שבע ופרופ' חבר במחלקה לפסיכיאטריה באוניברסיטת בר-אילן, "הדבה פעמים אחרות מודפשים תרופות, אבל לאדם הקשיש הטיפול בזיכרון האוטוביוגרפי יכול להשפיע על יכולתו להסתגל לשינויים עם התקדמות הגיל. באמצעות הזיכרות באירועי הע-

בספרו של יעקב שב"תאי "סוף דבר" מנסה מאיר להיאחז בדמות אמו שמתה באמצעות טעימה מהעוגיות שנהגה לאפות. כשהסימנים של דמויות, מקומות או אירועים משמעותיים נעלמים מחייו, נותרים בזיכרון סממנים כמו טעמן של העוגיות, שמחזירים את נוכחות האם.

גישות טיפוליות עושות שימוש במה שמכונה זיכרונות אוטוביוגרפיים. הכוונה היא למצבור חוויות ואירועים אישיים, כפי שאדם מספר אותם לעצמו ולאחרים, המאוחסנים בזיכרון לטווח ארוך ומשמשים אבני בניין בנרטיב חייו. "התפישה העצמית", טוען הפסיכיאטר פרופ' יוסף לוי, "מעצבת על ידי הזיכרונות האוטוביוגרפיים שלנו אבל גם מעצבת אותם, שכן היא דינמית ומשתנה עם השנים בהתאם לשינויים שעובר האדם".

גיל הזקנה כרוך בתהליכי שינוי, לא רק ביכולת הפיסית אלא גם בתפקוד היום יומי וביעדים שבני אדם מציבים לעצמם. לדיברי לוי, מנהל המחלקה הפסיכיאטרית במרכז לבריאות הנפש בארבע שבע ופרופ' חבר במחלקה לפסיכיאטריה באוניברסיטת בר-אילן, "הדבה פעמים אחרות מודפשים תרופות, אבל לאדם הקשיש הטיפול בזיכרון האוטוביוגרפי יכול להשפיע על יכולתו להסתגל לשינויים עם התקדמות הגיל. באמצעות הזיכרות באירועי הע-



איה: קרן תנן

חוקרים הראו כי ניתן להגביר את יכולת הזיהוי של קרובי המשפחה לזמן קצר על ידי גידוי של עצב שיווי המשקל, המאיץ, כנראה, העלאה מהזיכרון של תווי פנים

פעם שהקרובים יבקרו את החולה, תיווצר אצלו התניה בין פניהם לצליל או לקטע המוסיקלי. אמצעי אחר נמצא, לדברי לוי, על ידי חוקרים שהראו כי אפשר להגביר את יכולת הזיהוי של קרובי המשפחה לזמן קצר על ידי גידוי של עצב שיווי המשקל, המאיץ, כנראה, העלאה מהזיכרון של תווי פנים. לדבריו, קיימות עדויות שהפעלה כזאת יש השפעה מיטיבה לטווח קצר על תפקודים קוגניטיביים מחויים והוא מתכוון לחקור את אפשרות יישומה לחולים דמנטיים.

תרופות לפעול להטבה ביכולת לזכור פנים, ייתכן שקיימות דרכים כיום נוספות, למשל בשיטת העוגיות, הוא אומר בזהירות. מחקרים מראים שתפקודים מוסיקליים מסוימים נשמרים גם במצב של דמנציה מתקדמת. לכן, אומר לוי, "בטיפול בחולים דמנטיים קיימת הסכמה מסוימת, כי יש בכוחה של המוסיקה לשמש עוגן להעלאת זיכרונות. אם בשינויים מוקדמים יחסית של המחלה, כשהחולה עדיין מזהה את בני משפחתו, ניתן יהיה להשמיע צליל מסוים או קטע מוסיקלי קצר בכל

במחלה, אבל הוא חיוני לקרובים במיוחד במקרים שהם לא הספיקו להיפרד מהחולה ולבטא את רגשותיהם כלפיו". לוי מסתמך על עדויות ממחקרים, המצביעות על האפשרות להקל באופן זמני על אובדן הזיכרון של פנים מוכרות בעזרת תרופה מקבוצת התרופות המעכבות את פעולתו של האנזים אצטי-כולין אסטראו (שמפרק במוח את הנוירון הכימי אצטיכולין, החשוב לתפקוד תקין של הזיכרון. חסימתו על ידי התרופה תורמת לעליית רמתו במוח). "אם אפשר באמצעות

האלה, השימוש בשתי לוח הערכות מצביע סכיד במקרים שבהם חסר של כמה שי האסתטית הנדרשת תכנון קפדני. הערכות קיימות טכניקות פשוטות וזולות הסופי של השליב הקשיים הצפויים וא בעצם או ביקמה הד כי גם במקרים אלה, קידת, כך עולה הזו חשוב שלפני תחילה רופא השיניים למטו אם הסיבה לחסר הט לאורך או אורך חסר נ באופן איריאלי. כמה שתלים צרי סרות, בעומק העצם בטוחה האדורה. לפי ה חי עשר שנים יותר. או לשלוש שיניים חמש שיניים נדרשין גיים חסרות ברצף ו אולם, יש לזכור תל עולה. לכן, בשב כי החשקעה ב"חשח שרובות נכות להחרי השתלים נדרה - לשרה. בכל מקרה, הח רכת גרמי הסיכון מנוסה בהתאם לנת שוליים הם פתר דנית על היגיינת ה שנים. למרות כל ה הכותב הוא מומחה בשיק באנימיסטיס הארוחד נ